

מזת יקזת הכר ששה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

אנחנו בידיים של הבורא!

כשבני הבכור עמד בפרקי שדוכין אשתי ספרה לי על בתו של אחד מחברי כולל שהיא בעלת מדות טובות ומתאימה ביותר עבור בני, והוסיפה לומר שאחרי שהיא חשבה על השידוך הזה בעצמה, גם האמא של המדברת הציעה לה לקימו.

אך אני לא כל כך שישתי להשתדך עם אותה משפחה מפני שיש להם כמה ילדים שאינם בקו הבריאות ואע"פ שאשתי הסבירה לי שהמדוברת היא בריאה לחלוטין בכל זאת חששתי שהחולאים הללו לא יתקיימו בנכדי חליקה.

לכן אמרתי לאשתי שפרגע נמתין עם השידוך הזה, ובאותו פרק זמן התפללתי לה' שינחה אותנו בעצה נכונה. ככל שהזמן עבר השלמתי עם הדבר שנקח את השידוך הזה עבור בני, עד שערב אחד חזרתי לבית כאשר החלטתי לומר לאשתי שתקדם את השידוך הזה בפעל, אלא שכששבת הביתה ראיתי שאשתי כבר ישנה, לכן גמרתי בדעתי שמחר בבקר לאחר תפילת שחרית אמר לה את החלטתי.

בבקר כשחזרתי הביתה לאחר תפילת שחרית מצאתי את בני הנשוי שהגיע לביתי על מנת לסדר דבר מה, ובדרך

<<

לקח מהפרשה

הכנעה - יסוד כל הטוב

והוא מוריד את הראש, הוא נכנע - זה חביב מאד לפני הבורא.

בנביא מובא המעשה של כרם נבות שאחאב רצח וגם ירש אותו. ואלהו אמר לו את הענש שיביא עליו ה'. וזה לשון הפסוק (מלכים א, כא) "ויהי כשמע אחאב את הדברים האלה ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט, ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמרה, הראית כי נכנע אחאב מלפני יען כי נכנע מפני לא אבי הרעה בימיו וגו'".

אחאב שמע את הענש שיגיע לו ומיד הוא התמלא בהכנעה. והקב"ה אמר לאליהו: הראית את ההכנעה של אחאב? בשל כניעתו לא אביא הרעה בחיינו. נורא נוראות! אחאב שעשה מעשים רעים רבים ובפרט המעשה הזה וה' גזר עליו ענש, אולם ברגע שהוא נכנע לפני ה', זה עמד לו.

חז"ל (נדרים מא). דורשים על הפסוק "למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך", שכאשר נגור על האדם ענש משמים, כלם הם שליחי ה' לבצע בו את הענש. ואפשר לפרש בכך שהקב"ה שולח לכל אחד יסורים וקשיים, וכאשר אדם חכם והוא מבין שה' מעורר אותו עם הקשי שיש לו, שיוריד את הראש, שיהיה בשפלות וישוב בתשובה, אזי מספיק משפט ה'. אבל אם אדם מתרעם על הקשיים ואינו משכיל שהם קריאה <<

"זאת חקת התורה", חקת הטהרה' לא נאמרה כי אם "חקת התורה", היות שמצות פרה אדומה שנקראת חק, הנה יסוד לכל התורה כלה ולכל יהודי ויהודי. פעמים רבות האדם נתקל בסוג של טמאה ונכזה, כגון בזמנים שונים שהוא לא מבין מה קורה אתו, ואין לו הסבר ומעם לקשיים והמעברים שעוברים עליו, אבל עלינו לדעת ש"זאת חקת התורה" - התורה הקדושה שתחלתה וסופה גמילות חסדים, מגולית לנו שה' טוב לכל וזה יסוד האמונה.

חז"ל (יומא עב:) דורשים על הפסוק 'ושמתם' - אל תקרי 'ושמתם' אלא 'סם תם' - סם חיים. התורה

הנה סם ותרופה: זכה - נעשית לו סם חיים, לא זכה - נעשית לו סם המות. אם אדם זוכה, התורה נותנת לו חיים, הוא לומד מהתורה כיצד לקנות על ידי הקשיים עוד אמונה ועוד הכנעה לפני הבורא. כאשר אדם רוצה להפנע ואינו מחפש להתרעם, הוא יזכה להתעלות על ידי כל קשי.

ופרשתנו הנה תקון לפרשיות הקודמות של המתאוננים, המרגלים וקרח. שבכל קושי שהיה להם הם 'שברו את הכלים', התאוננו ודברו רע. ובפרשתנו מובא ענין השפלות, שאזורים על האדם אפר, שמסמל להכנעה, וכן מים המסמלים לשפלות, שהמים מניחין מקום גבוה והולכים למקום נמוך. וזו הטהרה והתקון של האדם. כי כאשר יש לאדם קשיים

כמו שאנו רואים אצל דוד מלכנו, שזכה להיות 'רגל רביעי במרכבה' דוקא בזמן ששמעי בן גרא זרק עליו עפר וקללו. בזמן שהוא היה בשיא השפלות וההשפלה, והוא שתק - אז הוא זכה להיות רגל רביעי במרכבה, יחד עם האבות הקדושים.

דוד מלכנו מלמדנו, שבכדי שנופה לקרבת ה', אנו מכרחים להכניע ולהשפל. ועל כן הוא אומר "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך" - בכדי להכנס לבית ה' אני חייב להתכופף ולהיות קטן בשפלות גמורה.

רוב פעמים כאשר יש לאדם הכל הוא שוכח את הקב"ה, הוא מרגיש 'כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה', ובכדי להנצל מכף הקב"ה שולח לכל אחד את ה'קב חומטין', את הקשיים והיסורים שיש לאדם, בכדי לשמור עליו שלא תזוח דעתו עליו. לכן דוקא כאשר אדם מצליח, יש לו איזה קושי; דוקא כשאדם סוגר שדוה, או כשנולד לאדם ילד, או שאדם עושה עסקה טובה - בא לו לפתע קושי מסוים ובעיות למיניהם. וכמאמר חז"ל 'ליפא כתובא דלית בה תגרא'.

וזה בשביל שתי סבות: האחת - שאדם לא ירגיש שהוא 'כל יכול' והוא עשה את ההצלחה שהוא הצליח; והשנית - בכדי לבחון את האדם אם הוא מתרעם על הקשיים או שהוא מתבונן במתנה הגדולה ובטוב המרבה שהוא קבל, וממילא הקשיים מתגמדים.

וזה לאו דוקא הקשיים ויסורים של העולם הזה, זה גם ובעקר ברוחניות: פעמים רבות יש לאדם קושי לשמור עינים, קשה לאדם להתמיד בלמודו, או שאדם מרגיש שהראש שלו אטום והוא לא מצליח להבין את הלמוד או שהוא לא מצליח להתחבר ולהדבק בה' בעת התפלה - כל התפלה הוא חושב על דברים אחרים שלא קשורים כלל לתפלה... והאדם שואל את עצמו: 'למה זה קורה לי? הרי אני רוצה להתעלות ברוחניות?'

אולם עלינו לדעת, שה' שולח לנו קשיים בכדי שנהיה בהכנעה. שנבקש את קרבת ה' ונתעלה ברוחניות מתוך עמל והרגשה של תלות בבורא. הקב"ה רוצה שזלמד תורה מתוך הכנעה, שנתפלל מתוך הכנעה. וזה חביב מאד לפני ה', כי דוקא הקשיים והנסיונות של האדם - הם עקר עבודתו בעולם הזה. וכמאמר חז"ל 'מצוה לכף את יצרו' - אם יש לך שתי מצוות, ומצוה אחת היא לעזר לשונא שלך ולשבר את המדה הרעה של השנאה והמחלוקת, זה עדיף על המצוה השניה שאין בה קושי.

המורס מפל האמור: דוקא בזמנים הקשים ביותר שעוברים על האדם, אזי אם הוא משכיל שהכל מאתו יתברך בכדי לזכך ולטהר אותו באפשרותו להגיע לדרגות הגבוהות ביותר, של קרבת ה' אמיתית, כמו שפתיב "ואת דכא ושפל רוח אשכון". ה' יזכנו להשאיר חזקים ואיתנים גם בזמנים הקשים, ואדרבא נשתמש עם הקשי להתבוננת בהכנעה וענוה ברב חסדי ה' שעמנו.

משמים, אזי "הכל עבדיך" - ה' שולח לו קשיים גדולים יותר על ידי בני אדם שונים, שגם הם שליחי ה', לצער ולהפחיד את האדם, עד שיכניע לבבו. וכבר אמר דוד מלכנו: "נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמו וביד אדם אל אפלה".

הקב"ה שולח לכל אחד ואחד נסיונות וקשיים, בכל יום ויום. אין אדם בעולם שהכל משלם אצלו. לכל אחד יש טרדות ובעיות, ובדרך שאדם רוצה לילך - מוליכין אותו. אם אדם עסוק כל הזמן רק במה שקשה לו והוא מתרעם על כל הקשי - ה' ישלח לו עוד קשיים להתלונן עליהם; אולם אם אדם חכם - הוא מבין שהקשיים הנם קריאה מהקב"ה שיהיה בהכנעה, שיתעורר שהעולם הזה חולף ולא ישקע בהבליו.

אדם כזה לא מתמקד בקשי, הוא רואה את כל הטוב שבו יש לו, והוא מודה לקב"ה על כל הטוב, ואף על הקשי, מתוך אמונה בקב"ה שהקשי הזה הוא הטוב ביותר עבורו. ואזי הקב"ה שולח לו כל טוב, היות שאדם זה יודע כיצד לקבל טוב, וכל טוב מקרב אותו לקב"ה, והוא מתמלא בהכנעה ובבושה לפני הקב"ה מפל דבר טוב, והוא לא מתגאה ושוכח שהקב"ה שולח לו את הטוב.

לכל יהודי יש בכל יום את הנסיון של עין הדעת: האם לראות את כל הטוב שבו יש לו, או להתמקד במה שאין לו...

ואפשר לפרש בדרך דרוש את מאמר רבן יוחנן בן זכאי (אבות ב ח): 'אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך' - התורה מלמדת שלא תחזיק רק את הטוב לעצמך - אל תעבד את הקב"ה ותודה לו רק כשטוב לך, אלא אדרבה, תשכיל שהקשיים הם חלק מהשליחות שלך בעולם, כי 'לכך נוצרת' - אתה כאן בעולם הזה, שכל פלו ירידה אחת גדולה, שהנשמה בתחלה לא רוצה לרדת לעולם הזה השפל והחמרי.

אבל 'על כרחך אתה נולד' - ה' שולח אותנו לעולם הזה, כי דוקא מתוך הירידה ודוקא מתוך הקשיים - אם אנו קונים על ידיהם עוד דבקות בבורא - אנו יכולים להגיע לדרגות גבוהות ביותר, הרבה יותר מהמלאכים, שהכל טוב להם ואין להם את הנסיונות והקשיים של העולם הזה.

בזמן שיש לאדם נסיונות הוא במבחן, הקב"ה יושב ומתבונן על יענק'ל שלו מה הוא עושה... כשמיישהו צער אותו, כשחבר טוב שלו פוגע בו, או כשמיישהו עקף אותו בתור - האם הוא שובר את הכלים? האם הוא מאבד את ה'צלם אלקים' שבו? או שהוא מתנהג בעדינות ואצילות.

אמנם אדם לא צריך לתת לאנשים לדרך עליו ולנצל אותו, אבל צריך לעשות זאת בדרכי נעם ובתבונה, מתוך ידיעה שהקשי וההשפלה שהשני עושה לנו, זה במכוון מהקב"ה, בכדי שנקנה עוד שפלות ועוד הכנעה.

ואפשר לפרש בזה את דברי ה'חובות הלכבות' אודות החסיד שנתן מתנה למי שדבר עליו רע, ואפשר לפרש בזה, שכאשר אדם מקבל בזיון מהשני והוא קונה מכף שפלות וענוה, הוא זוכה לדרגות גבוהות שלא היה זוכה להם ללא ההשפלה.

יוחאי: (שבת לג:) 'אוי לי אם לא ראייתי בכך' - דוקא הקשיים והיסורים - כאשר אדם קונה על ידם הכנעה ושפלות, יכולים להביאו לדרגות גבוהות ביותר.

וזה שאמרו חז"ל (שיה"ש רבה) 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם', האדם צריך לבוא בשפלות כמו שהוא בסך הכל מחט, ואזי ה' ירעיף עליו כל טוב.

חז"ל מספרים (ב"מ פה:) שכאשר נפטר הבן של רבי אלעזר בן רשב"י רצו להכניס אותו למערת רשב"י ובנו, והיה נחש גדול על פתח המערה שחסם את הפניסה, יצאה בת קול ואמרה, שגם הנכד גדול אלא שהוא לא היה בצער מערה.

ההכנעה וקרבת ה' שרבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר זכו באותן שנים שהם היו בצער במערה, זה מה שהביאם לדרגות גבוהות ונעלות שאין לנו בהם שום השגה, וכמאמר רבי שמעון בר

פנינים מצויירים

חלילה! רבוננו של עולם, אני מברך 'ברכה אחריתא' על הקשיים, כי רק על ידם אני זוכה להתקרב אליה, ואבקשך אבי שאני אראה אותך מרב טוב, ואל תביאני לא לידי נסיון ולא לידי בזיון!...

וכאשר אדם מניח תפלין כנגד הלב והמתח, ראוי שיכניע את לבו

ואת מחו, ואזי ה' יגן בעדו ויעטוף אותו כענני הטלית. דוקא כשקשה לאדם והוא בהכנעה, ה' קרוב אלינו ביותר, וכמאמר חז"ל: שכינה למעלה מראשותיו של חולה.

וכמעשה שהיה ביהודי יקר שהיה מחבר לאינפוזיה והוא לא יכל לעשות כלום. לאחר שהבריא ספר, שקרבת ה' שהרגיש באותם ימים - לא הייתה לו בחיים.

ה' יזכנו להפיר אותו דרך כל הטוב שהוא מרעיף עלינו, ולהדבק בו באהבה תמיד, וכן נתבונן בכל השפע שהקב"ה נותן לנו בכל עת ועונה, שאנו זוכים להיות בארץ הקדש, ולאכל משפע הפרות והתבואה שבארצנו, מתוך בריאות, וכל הדם פועל בגופנו תדיר בלי שום בעיות, ונגלל בזה פרטים רבים ופלאות עמוקים.

וכשנתבונן בכל זה, נחיה בתחושה של הכרת הטוב והודאה מתמדת לשמו יתברך, ובודאי שהתלונות לא ימצאו מקום בלבנו כלל, אלא נודה ונשמח כל ימינו, אמן.

ה'חובות הלבבות' אומר (בשער הבטחון) שהיו חסידים שהיו פורשים מבתיהם והולכים למקום מיוחד לעבוד בו את ה'.

ובימינו אנו, ראוי לכל אחד ואחד שיקח פסק זמן שבו הוא נכנס לחדר, או שילך למקום שיש לו בו ישוב הדעת, ושם - כשהוא מנתק מכל הבלי

העולם הזה שמטעים את האדם לחשב שתכלית האדם היא בעולם הזה - יוכל להתבונן על דרכיו, האם הוא באמת עובד את הקב"ה; האם הוא מצער את הסובבים אותו או מכביד עליהם; האם הוא משדר שמחה או שהוא ממרמר וקנטרן.

ובפרט בתוך הבית פנימה, אדם עלול להכביד על בני ביתו ולהשרות אורה של לחץ וקפדה, ומתוך שהוא מרגיש בעל הבית והכל מגיע לו הוא אפילו לא מבחין במעשיו עד כמה הם מצערים את הבריות, ואפילו על עבד צוּתה התורה "לא תרדה בו בפרך" (ויקרא כה).

וכן בזמן שאדם נפגע ממישהו, כגון מאחד מבני הזוג או מה'בוס' בעבודה או מחבר - ראוי לאדם שבאותו זמן יפנס לחדר ויאמר: 'רבוננו של עולם, אתה קורא לי עכשו, אתה מעיר אותי שאני לא אשקע בעולם הזה, אתה שולח לי נסיון בכדי שלא אחשב שאני הכי מצלח. אגא ה', זכני להכנעה, זכני ללמד מהצער שאני סובל על בשרי לא לעשות זאת לאנשים אחרים,

להודות לה' רק על נס גלוי ועל טבעי ולא על הנסים והחסדים התמידים זה חסרון "אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה"

צריך באור מפני מה הודו לה' רק עתה כשנצלו מידי האמורים ולא הודו מלכתחלה על הבאר שזה כל השפע של המים שהיה להם תמיד? ועוד מפני מה נעשה הנס רק באפן שהתקרבו ההרים זה לזה וכי חסר למקום דרכים להרג את האמורים באפן שכלל ישראל בכיחו בכך?

ונראה לבאר בסייעתא דשמיא שזה למוד עצום בשבילנו, שכשאדם מקבל חסד תמידי קשה לו להרגיש את החסד, ודוקא כשאדם נצל מסכנה כל שהיא אזי הוא מודה לקב"ה מתוך הרגשה של הכרת הטוב, וזה היה חטא מסים כמה שלא הודו על עצם המים שה' יתברך משפיע לנו תדיר.

ועתה מבאר מדוע נעקרו ההרים ועל ידי כן מתו האמורים, מכיון שזה בא ללמדנו שהשירה על המים זה פעין מתוך תורה שגם שם נעקרו ההרים וכמו שאמרו חז"ל (תענית ז.) שגדול יום הגשמים כיום שנתנה בו תורה.

וזה גם הסבה שאחר כך לא נתנו להם המלאכים לעבר דרך ארצם הגם שלא רצו לשתות מי באר מכיון שלא הודו וכן מבאר בעת שמשה ואהרן חטאו כביכול בהכאת הסלע, מכיון שרצו ה' היה שידברו לסלע, ועל ידי כן כלל ישראל ישכילו שהמים באים בנס כרצון ה' ועלינו להודות לשמו יתברך, ואינם באים באפן טבעי כלל ומחמת כך כלל ישראל לא הודו דיו על המים, ובזה משה היה עושה ברכה ראשונה וכלל ישראל ברכה אחרונה על המים, ברם הם לא השכילו בכך.

וכן אנו מוצאים בשאר השירות שנאמרו אחרי נקמה ולא על הנסים התמידים שביום יום וזה חסרון במדת מה. על כל פנים יסוד הכל שנתבונן תמיד ברב חסדי ה' שעמנו, בכוס מים שאנו שותים, בארוחת בקר שאנו אוכלים וכן על זה הדרך ועל ידי כן נהיה באמון מלא בו יתברך שזה עקר ביאתנו לעולם.

אגב הוא מספר לי שאתמול בערב פלוני אלמוני - אביה של המדברת, ארס בת! היה פשוט וברור שאוהי אותה מדברת, שהרי היא בת יחידה בין אחים.

הדבר גרם לי הלם של עגמת נפש, והיה קשה לי לחזור לסדר היום. באותו יום היה קשה לי מאד להתרכז בלמוד התורה כי כאשר רציתי להכנס ללמוד החלישות הדעת היו הצפה את לבי.

להבין את המשך הספור אקדים: שאני בעצמי כאשר הייתי בחור בפרקי שדוכין, המגיד שעור שלי הצייע לי שדוך בעלת מדות טובות ממשפחה מיחסת ובעלי אמצעים גדולים שנתנו קרוב לסכום של דירה שלמה לכל חתן בן תורה, ואני שעמדת בתנאים שלהם ששתי מאד על ההצעה אלא שהורי בקשו שלא לארס אותי כעת אלא להתמין עד לסוף השנה כאשר אז עמדנו בחדש טבת.

משום כבוד הורים המתנתני לסוף השנה, אלא שבחדש איר התבשרתי לתדהמתי שאותה מדברת התארסה עם אחד מהבחורים מהשיעור שלי. הדבר היה קשה לי מאד מאד והייתי בצער גדול מכך למשך כמה חדשים ארפים, עד שהתארסתי בשעטור"מ עם אשתי תחי'.

כעת אחזור למעשה של בני הבכור: באותו יום לאחר סדר הלמוד בכולל החלטתי ליסוע לקבר רחל לשפוד שם את צקון לבי לפני יודע תעלומות, אך כשיצאתי לכיון תחנת האוטובוס קבלתי טלפון מאשתי שבקשה את עזרתי בבית לקראת שבת באשר היה זה יום חמישי, בלית ברירה חזרתי הביתה ולבי עדין שבור מאד.

עד שהגיע הרגע הזה! תוך כדי שאני מסייע בנקיון הכלים אני שומע הכרזה על לוויה, הקשבתני כדי לדעת מי נפטר, וכששמעתי את שם הנפטרת ואת שם אביה נדהמתי מאד, כי היתה זו אותה אשה שבבחרתי הצייעו לי אותה לשדוך ואז הצטרפתי מאד על שהפסדתי את השידוך הזה כנ"ל וכעת אני שומע שהיא נפטרה בקצור ימים ושנים, כעשרים שנה לאחר נשואי, והשארה אחריה מספר גדול של יתומים.

כפאתי על מקומי למשך כמה דקות, ואז התחבר לי בלבי גם הספור שארע עם בני, שלעניינו נראה שהיום הפסדנו את השידוך שרצינו עבורו, והבנתי שבפעם הכל הרי מאתו יתברך, ובנדאי אם הקב"ה מנע ממנו את השידוך הזה בנדאי הוא לא טוב עבורו. לאחר העזרה בבית נסעתי לקבר רחל ובמקום להתפלל תפלות הנובעות ממרידות, התפללתי תפלות מלאות וספוגות באמונה.

בחסד ה' כעבור שנה וחצי זכינו לארס את בני עם שדוך נפלא מאד כלילת המעלות, ממשפחה פשוטה בעלי מדות טובות כאשר כל הילדים שם מצלחים מתוך ענות חן, וגם הם בעלי אמצעים טובים שעזרו ועוזרים רבות לבני.

תפילתי שהקב"ה יעזר לכל אחד מישראל שיצליח, וכל השידוכים יפרחו ויצליחו, ונזכה לראות בשמחתן של כל ישראל, מתוך אמונה שלמה שה' עושה עבורנו תמיד את הטוב ביותר, ונפיר לו יתברך תמיד הכרת הטוב, ונתמיד בהודאה לשמו הגדול, כמו שאתם מרבים לבאר בגיליונות שלכם בשם ראש הישיבה שליט"א.